

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра міжнародних економічних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Гугнін Е.А.

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 28 МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Інститут, факультет: економіко-гуманітарний інститут
гуманітарний факультет

Мова навчання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси» для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітня програма «Міжнародний бізнес»

« _____ » _____, 20__ року - 18 с.

Розробники: Черномаз К.Г., ст. викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол від «27» 08 _____ 2020 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

«27» 08 _____ 2020 року _____ (Е.В.Прушківська)

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету

Протокол від «28» 08 _____ 2020 року № 1

«28» 08 _____ 2020 року Голова _____ (М.В.Дедков)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 29 міжнародні відносини	обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 292 міжнародні економічні відносини; Освітня програма: міжнародний бізнес	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		78 год.	110 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53,85%

для заочної форми навчання – 9,09%

1. Мета навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітня програма «Міжнародний бізнес». Курс «Міжнародні фінанси» є обов'язковою дисципліною для студентів вищих навчальних закладів. Він дає можливість зрозуміти основи формування системи знань у галузі міжнародних фінансів, механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях та надбання навичок аналізу тенденцій і процесів, які відбуваються в галузі міжнародних фінансів. Курс «Міжнародні фінанси» розрахований на студентів 2-4 курсів економіко-гуманітарних спеціальностей.

Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо основ функціонування міжнародних фінансів попередньо їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Макроекономіка», «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародний бізнес», «Фінанси та банківська справа», «Міжнародна торгівля», «ЗЕД: зовнішньоекономічні операції та контракти», «Міжнародні економічні інституції». Отримані знання в подальшому стануть теоретичною базою для здобувачів при опануванні таких дисциплін як «Міжнародний офшорний бізнес», «Глобалізація і транснаціоналізація світової економіки», «Міжнародна електронна торгівля»

Мета дисципліни - формування системи знань у галузі міжнародних фінансів, механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях та надбання навичок аналізу тенденцій і процесів, які відбуваються в галузі міжнародних фінансів.

Завдання

- розкрити сутність міжнародних фінансів;
- зрозуміти цілі, функції, норми, форми і правила проведення міжнародних фінансових операцій;
- проаналізувати структуру та інструменти світового фінансового ринку;
- вивчити механізм формування валютного курсу;
- проаналізувати основні засоби державного регулювання валютних курсів;
- отримати уявлення про найпоширеніші у світовій практиці види валютних угод.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/деінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародного бізнесу з урахуванням його основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема.

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу та моделей економічного розвитку

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміння адаптуватися до них.

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання:

РН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

РН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.

РН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН 13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

РН 14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу.

РН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнес-середовища для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

РН 24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

РН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи системи міжнародних фінансів

Тема 1. Система міжнародних фінансів

Предмет вивчення науки про міжнародні фінанси. Функції міжнародних фінансів. Чинники становлення та розвитку міжнародних фінансів. Суб'єкти міжнародних фінансів. Світове фінансове середовище та його взаємозв'язок зі світовим економічним середовищем. Глобалізація фінансового ринку і фінансова революція. Фінансова інновація: фінансові інструменти та технології. Міжнародні фінанси у сучасному світовому господарстві. Міжнародна фінансова політика.

Тема 2. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції

Поняття валютної системи та її види. Етапи формування світової валютної системи. Основні елементи національної валютної системи. Валюта та валютні цінності. Класифікація валют. Міжнародні розрахункові грошові одиниці. Конвертованість валют. Валютний паритет. Валютний курс та його функції. Чинники, що впливають на валютний курс. Купівельна спроможність валюти. Види валютних курсів. Основні механізми курсоутворення. Світова валютна система. Елементи світової валютної системи. Міжнародна валютна ліквідність. Теорії регулювання валютного курсу. Еволюція світової валютної системи. Система золотого стандарту. Поняття та види криз світової валютної системи. Валютні блоки та зони. Європейська валютна система

Тема 3. Світовий фінансовий ринок і його структура

Фінансові ресурси світу та механізм їх перерозподілу. Міжнародні фінансові активи та їхні властивості. Міжнародні валютно-фінансові потоки. Світовий фінансовий ринок: сутність і структура. Моделі фінансового ринку. Особливості функціонування та структура міжнародного фінансового ринку. Учасники міжнародного фінансового ринку. Міжнародні фінансові центри. Стадії розвитку міжнародних фінансових центрів. Основні елементи та умови існування міжнародного фінансового центру. Характеристика найважливіших міжнародних фінансових центрів. Офшорні банківські (фінансові) центри, їх види та основні типи. Значення золота у валютній сфері. Ринки золота

Змістовий модуль 2. Міжнародний фінансовий ринок: види та їх функції

Тема 4. Валютні ринки та валютні операції

Поняття валютного ринку. Суб'єкти та види валютних ринків. Передумови створення сучасних валютних ринків та їх особливості. Функції, основний товар та суб'єкти валютних ринків. Структура валютного ринку. Обсяги ринку та його розвиток. Форми міжнародних розрахунків та механізми валютного ринку. Організаційні засади функціонування ринку «форекс». Валютні операції як інструменти валютного ринку. Поняття та класифікація валютних операцій. Котирування валют та його види. Валютна позиція банку та її різновиди. Інструменти валютного ринку. Спот-ринок та його звичай. Строковий валютний ринок. Форвардні валютні ринки. Ф'ючерсні валютні операції. Валютні опціони. Валютні операції своп. Арбітражні валютні операції

Тема 5. Міжнародний ринок банківських кредитів

Міжнародний кредит як економічна категорія. Його принципи та функції. Основи організації міжнародного кредитування. Роль міжнародного кредиту в процесі відтворення. Форми міжнародного кредиту. Міжнародний ринок банківських кредитів та його основні оператори. Процес організації міжнародного кредиту. Валютно-фінансові і платіжні умови міжнародного кредиту. Методи мінімізації та перенесення ризиків при міжнародному кредитуванні. Оцінювання і контроль регіонального ризику. Кредитний рейтинг. Класифікація міжнародного кредиту за цільовим призначенням. Міжнародний лізинг. Факторинг. Форфетинг. Сек'юритизація міжнародних кредитів

Тема 6. Ринок міжнародних інвестицій

Структура міжнародних інвестицій. Міжнародні портфельні інвестиції. Перепони для іноземних інвестицій. Основні ринки акцій. Капіталізація ринку. Ринки акцій, що формуються, та їх типи. Фондова біржа і форми її організації. Система встановлення рівня цін на фондових біржах. Основні ринки облігацій. Міжнародна диверсифікація портфелів. Оцінювання інвестицій та управління ними. Інвестиційний механізм й індивідуальні інвестори. Інституційні інвестори

Тема 7. Особливості функціонування євrorинку

Євроринок. Євровалюта. Ринок євровалют та його специфічні характеристики. Євровалютне кредитування. Синдиковані кредити та процедура організації синдикованої

позики. Міжнародний ринок боргових цінних паперів та його інструменти. Ринок деривативів

Змістовий модуль 3. Особливості функціонування міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин

Тема 8. Міжнародна банківська справа

Передумови виникнення та розвиток міжнародної діяльності банків. Характеристика середовища міжнародної банківської справи. Функції міжнародної банківської справи. Розвиток міжнародної банківської діяльності. Сучасні тенденції в міжнародній банківській справі. Транснаціональні банки як основні суб'єкти міжнародної банківської справи. Універсалізація банківської справи. Форми міжнародного представництва транснаціональних банків. Інтернет-підрозділи транснаціональних банків. Вплив оподаткування на вибір організаційного підрозділу ТНБ за кордоном. Вимоги до капіталу міжнародного банку з урахуванням факторів ризику. Базельська угода. Сучасні тенденції розвитку банківської справи. Ризики в міжнародній банківській справі. Банківська система України на тлі міжнародних тенденцій. Основи банківського нагляду та регулювання.

Тема 9. Фінанси транснаціональних корпорацій

ТНК, їхні фінанси і фінансова політика. ТНК: класифікація й види. Пряме зарубіжне інвестування. Мотивація прямого зарубіжного інвестування ТНК. Декомпозиція ризику ТНК. Зарубіжні підрозділи ТНК: форми, джерела та параметри їх фінансування. Взаємовідносини філій ТНК з головною фірмою. Фінансові зв'язки системи ТНК. Внутрішні фінансові ресурси транснаціональних корпорацій. Зовнішні джерела фінансування транснаціональних корпорацій. Управління грошовими переказами ТНК, або міжнародна система управління готівкою. Контроль та регулювання міжнародних грошових операцій, управління фінансовою діяльністю. Стратегії та механізми підвищення ефективності контролю і регулювання грошових операцій. Оподаткування міжнародної діяльності ТНК. Валютні ризики потенційних збитків ТНК. Види валютних ризиків: трансляційний, транзакційний, операційний. Управління ризиками потенційних збитків. Фінансові аспекти інвестиційних рішень

Тема 10. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади

Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади. Економічні основи міжнародних розрахунків та їх організаційні засади. Порівняльна характеристика основних форм міжнародних розрахунків. Валютно-фінансові та платіжні умови міжнародних операцій. Типи, види та форми міжнародних розрахунків. Валютні кліринги та їхні форми. Ризики при міжнародних розрахунках і методи їх мінімізації. Сутність, виникнення та розвиток балансів міжнародних розрахунків. Види балансів міжнародних розрахунків. Недокументарні форми міжнародних розрахунків. Авансова форма розрахунків. Розрахунки за відкритим рахунком. Документарні форми міжнародних розрахунків. Інкасо. Документарний акредитив.

Тема 11. Платіжний баланс країн світу

Платіжний баланс як інструмент міжнародно-фінансового аналізу. Історія виникнення та розвиток платіжного балансу. Методика складання платіжного балансу та класифікація його статей. Методичні підходи МВФ до формування платіжного балансу. Організаційні основи складання платіжного балансу України. Стан рівноваги платіжного балансу. Призначення та структура платіжного балансу. Сучасна класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Оцінка позицій платіжного балансу. Процес регулювання платіжного балансу. Сучасні тенденції врівноваження платіжних балансів країн світу. Аналіз основних показників платіжних балансів провідних країн світу.

Тема 12. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин

Міжнародне фінансове право. Норми та джерела міжнародного права у сфері міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова політика та її реалізація. Державне регулювання валютних відносин. Валютна політика та її форми. Валютні обмеження. Міждержавне регулювання ціни золота.

Тема 13. Міжнародне оподаткування

Сутність та еволюція податкових систем світу. Міжнародні податкові відносини і уникнення подвійного оподаткування. Специфіка податкових систем країн світу. Офшорні зони і креативний облік.

Тема 14. Міжнародне страхування

Міжнародний досвід функціонування страхових ринків. Тенденції розвитку міжнародного страхового ринку. Місце і роль страхування в інвестиційному процесі та залученні іноземних інвестицій. Міжнародне перестраховування як необхідний елемент залучення українського страхового ринку в міжнародні ринки страхування і перестраховування

Тема 15. Заборгованість у системі міжнародних фінансів

Світовий борг і світова економіка. Криза світової заборгованості. Геополітика світового боргу. Боргові стратегії країн. Показники зовнішнього боргу. Роль міжнародних фінансових організацій у регулюванні зовнішнього боргу. Шляхи реструктуризації боргових зобов'язань. Характеристика Лондонського та Паризького клубів. Арбітраж в управлінні зовнішнім боргом. Зовнішній борг України та його структура. Співробітництво України з міжнародними фінансовими установами

Тема 16. Україна у світовому фінансовому ринку

Національна валютна система України. Платіжний баланс України й оцінка його позицій. Міжнародне кредитування та фінансування України. Група Світового банку й України. Відносини України з Міжнародним банком реконструкції та розвитку і Європейським банком реконструкції та розвитку. Позиція України в Міжнародному валютному фонді. Чорноморський банк торгівлі та розвитку та його взаємодія з Україною. Монетарні показники України, що публікуються у збірнику МВФ «Міжнародна фінансова статистика». Проблеми міжнародних фінансових відносин України та ЄС.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи системи міжнародних фінансів												
Тема 1. Система міжнародних фінансів	6	1	-	-	5	8	8	1	-	-	-	7
Тема 2. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції	9	2	2	-	-	5	8	-	1	-	-	7
Тема 3. Світовий фінансовий ринок і його структура	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 1	23	5	3	-	-	15	24	2	1	-	-	21
Змістовий модуль 2. Міжнародний фінансовий ринок: види та їх функції												
Тема 4. Валютні ринки та валютні операції	9	2	2	-	-	5	9	1	1	-	-	7
Тема 5. Міжнародний ринок банківських кредитів	7	2	-	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 6. Ринок міжнародних інвестицій	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7

Тема 7. Особливості функціонування євrorинку	6	1	-	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	30	7	3	-	-	20	31	2	1	-	-	28
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Особливості функціонування міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин												
Тема 8. Міжнародна банківська справа	7	2		-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 9. Фінанси транснаціональних корпорацій	9	2	2	-	-	5	8	-	1	-	-	7
Тема 10. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади	6	1		-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 11. Платіжний баланс країн світу	9	2	2	-	-	5	8	-	1	-	-	7
Тема 12. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин	9	2	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 13. Міжнародне оподаткування	7	2		-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 14. Міжнародне страхування	6	1		-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 15. Заборгованість у системі міжнародних фінансів	7	2		-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 16. Україна у світовому фінансовому ринку	7	2	2	-	-	3	5	-	-	-	-	5
Разом за змістовим модулем 3	67	15	8	-	-	43	65	-	-	-	-	-
Усього годин	120	28	14	-	-	78	120	6	4	-	-	110

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції	2	0,5
2	Світовий фінансовий ринок і його структура	1	0,5
3	Валютні ринки та валютні операції	2	0,5
4	Ринок міжнародних інвестицій	2	0,5
5	Фінанси транснаціональних корпорацій	2	0,5
6	Платіжний баланс країн світу	2	0,5
7	Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин	2	0,5
8	Україна у світовому фінансовому ринку	1	0,5
	Разом	14	4

5. Теми практичних занять

Не передбачені навчальним планом

6. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом

7. Самостійна робота

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що

відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Закономірності функціонування системи міжнародних фінансів	5	7
2	Етапи розвитку світової валютно-фінансової системи	5	7
3	Структура світового фінансового ринку	5	7
4	Валютні ринки та валютні операції	5	7
5	Міжнародний ринок банківських кредитів	5	7
6	Міжнародних інвестицій: види, закономірності розповсюдження	5	7
7	Особливості функціонування євrorинку	5	7
8	Банківська справа провідних країн світу	5	7
9	Фінансова діяльність ТНК	5	7
10	Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади	5	7
11	Формування платіжного балансу провідних країн світу	5	7
12	Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин	5	7
13	Міжнародне оподаткування: основні принципи та засади функціонування	5	7
14	Міжнародне страхування: основні принципи та засади функціонування	5	7
15	Заборгованість у системі міжнародних фінансів	5	7
16	Світовий фінансовий ринок: місце України	3	5
	Разом	78	110

8. Індивідуальні завдання

Для заочного відділення написання письмової контрольної роботи згідно методичних вказівок.

9. Методи навчання

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових питань міжнародних фінансів, містять узагальнений теоретичний матеріал, які є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, додаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Формами навчання виступають інформативні, аналітичні та проблемні лекції. Спосіб подання інформації студентам в процесі їх пізнавальної діяльності реалізується через такі методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, бесіда), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження), практичні (дослідні роботи, метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувача).

10. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
РН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК 5) Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі (СК 6) Здатність аналізувати теорії та механізми

	<p>реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин (СК 7)</p> <p>Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК 11)</p>
<p>РН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.</p>	<p>Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції (СК 1)</p> <p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин (СК 3)</p> <p>Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК 5)</p> <p>Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (СК 8)</p> <p>Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (СК 9)</p>
<p>РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК 16)</p>
<p>РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції</p>	<p>Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції (СК 1)</p> <p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку (СК 3)</p> <p>Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК 11)</p>
<p>РН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері</p>	<p>Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях (СК 4)</p> <p>Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-</p>

<p>міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.</p>	<p>середовища та вміти адаптуватися до них (СК 5) Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі (СК 6) Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин (СК 7)</p>
<p>РН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.</p>	<p>Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародного бізнесу з урахуванням його основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема (СК 2) Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародного бізнесу (СК 3) Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними. (СК 8)</p>
<p>РН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.</p>	<p>Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях (СК 4)</p>
<p>РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.</p>	<p>Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК 11) Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України (СК 15)</p>
<p>РН 13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.</p>	<p>Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК 5) Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі (СК 6)</p>
<p>РН 14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.</p>	<p>Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин (СК 7)</p>
<p>РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між</p>	<p>Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин</p>

<p>суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.</p>	<p>та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними. (СК 8)</p>
<p>РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.</p>	<p>Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародної торгівлі з урахуванням її основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема (СК 2) Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК 11)</p>
<p>РН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу.</p>	<p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин (СК 3) Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК 5) Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі (СК 6) Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин (СК 7) Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (СК 9) Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема (СК 12)</p>
<p>РН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнес-середовища для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.</p>	<p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин (СК 3) Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України (СК 15)</p>
<p>РН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури</p>	<p>Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК 5) Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з</p>

світових ринків.	урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК 11)
РН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.	Здатність продемонструвати знання та розуміння предметної області та професійної діяльності (ЗК 12)

11. Засоби оцінювання

Навчальна дисципліна «Міжнародні фінанси» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 3 змістовних модулів, які містять 16 тем. Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни.

Методами оцінювання та демонстрування результатів згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

12. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Міжнародні фінанси» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Рубіжний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Семестровий контроль з дисципліни «Міжнародні фінанси» проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом,

індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання екзамену включають тестові завдання, теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Поточне тестування															Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3				20	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			T16
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			5

T1, T2 ... T16 – теми змістових модулів.

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з курсу «Міжнародні фінанси» (доступні в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>)
2. Методичні рекомендації з підготовки семінарських занять та індивідуальних робіт з курсу «Міжнародні фінанси».
3. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт для студентів заочної форм навчання з дисципліни «Міжнародні фінанси».

14. Рекомендована література

Базова

1. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г. Логвінової Н.С. — Київ: ЦУЛ, 2014.
2. Міжнародне оподаткування. Навч. посібник. / За ред. Козака Ю.Г. — К.: ЦНЛ, 2005.

3. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регламентування. Навч. посібник / За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С. — К.: ЦУЛ, 2010
4. Herszenhorn, David and Sewell Chan. “Financial Debate Renews Scrutiny on Banks’ Size” // April 21, 2010. The New York Times
5. Інтеграційні процеси на фінансовому ринку України : монографія / за заг. редакцією А. О. Єпіфанова, І. О. Школьник, Ф. Павелки. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 258 с.
6. Рисін В.В. Реалізація ресурсної політики банків в умовах фінансової нестабільності : монографія / В.В. Рисін. – К. : УБС НБУ, 2012. – 390 с.
7. Фондовий ринок: навч. посіб. / В. М. Діденко, М. М. Свердан, В. П. Булат, О. М. Грубляк; за ред. В. М. Діденка; Буков. держ. фін. акад. – Чернівці: Наші книги, 2010. – 619 с.
8. Міжнародна макроекономіка: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г.– Київ: ЦУЛ, 2012.
9. Міжнародна торгівля. Навч. посібник / За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С. — К.: ЦНЛ, 2011.

Допоміжна

1. Бутенко В. В. Виокремлення напрямків оптимальної боргової політики держави / В. В. Бутенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 15. - С. 91-95.
2. Барсесян А.Г. Перспективи реформування світової валютної системи / А.Г. Барсесян // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2011. – Т. 24 (63). № 1. – С. 20-27.
3. Береславська О. Актуальні проблеми курсової політики України [Текст] / О. Береславська // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 2. – С. 16–20.
4. Чугунов І.Я. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності / І.Я. Чугунов // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 5. – С. 64–77.
5. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія / І.Я. Чугунов, А.В. Павелко, Т.В. Канева та ін.; за заг.ред. А.А.Мазаракі. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2015. – 376 с.
6. Чугунов І.Я., Пасічний М.Д. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки // Вісник КНТЕУ. – 2016. – № 5. – С. 5–18.
7. Сич Н.О. Створення ради з питань управління зовнішнім боргом як необхідна складова сучасної держави / Н. О. Сич // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип.6. – С. 68-72.
8. Чеберяко О.В. Боргові парадокси та орієнтири державного кредитування / О.В. Чеберяко, Н.М. Пасічна // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. - Вип.24/1.- 2015.- С.158-165
9. Кравчук Н.Я. Зовнішня заборгованість держави: емпіричні гіпотези та концептуальні підходи. / Н.Я. Кравчук // Світ фінансів. – 2011. – № 2. – С. 25-28.
10. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник /за ред. А.М. Мороза, М.Ф. Пуховкіної. – К.: КНЕУ, 2005 – 556 с.
11. Пробоїв О.А., Лупуляк О.І. Валютна політика України в умовах глобальної фінансової нестабільності і волатильності обмінних курсів валют/ Інноваційна економіка. №2’2012 [28]. – С. 261-268.

15. Інформаційні ресурси

1. Представництво МВФ в Україні [Електронний ресурс]. URL: www.imf.org
- Європейський банк реконструкції та розвитку [Електронний ресурс]. URL: www.ebrd.com
2. Організація Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. URL: www.in.org
3. Міжнародна фінансова корпорація [Електронний ресурс]. URL: www.ifc.org
4. Група Світового Банку [Електронний ресурс]. URL: www.worldbank.org
5. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. URL: www.wto.org
6. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. URL: www.kmu.gov.ua
7. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. URL: www.minfin.gov.ua
8. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. URL: www.me.gov.ua
9. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. URL: www.ukrstat.com.ua
10. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. URL: www.zakon.rada.gov.ua
11. Національний банк України [Електронний ресурс]. URL: www.bank.gov.ua
12. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. URL: www.dfp.gov.ua
13. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. URL: www.mfa.gov.ua
14. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
15. Fragile States Index [Електронний ресурс]. URL: <http://fsi.fundforpeace.org/rankings-2015>
16. Happy Planet Index [Електронний ресурс]. URL: <http://www.happyplanetindex.org/data/>